

ЧИЧКАЛО-КОНДРАЦЬКА І.Б.,

д.е.н., професор,

БУРЯК А.А.,

асистент

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

Україна

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АСИМЕТРІЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Нерівномірність промислового розвитку регіонів значно посилилась у процесі економічних реформ. За деякими регіонами відбулося закріплення сировинної спеціалізації, що в першу чергу спирається на розвиток видобувних галузей та виробництв з первинної переробки сировини, що сприяло подальшому поглибленню диференціації промислового розвитку регіонів.

Так, у 2014 р. розрахований коефіцієнт варіації регіональних показників обсягу реалізованої промислової продукції на одну особу становив 57,7% (що значно вище статистичного критерію – 33%) проти 54,02% у 2013 р. Динаміка розрахованого коефіцієнту за 2005-2014 рр. вказує на неоднорідність регіонів за рівнем розвитку промислового виробництва та тенденцію до її поглиблення.

У структурі реалізованої промислової продукції у 2014 р. найбільшу питому вагу добувної промисловості і розроблення кар'єрів мають Полтавська (31,6%), Дніпропетровська (26,9%), Сумська (26,3%) та Луганська (18,4%) області, найменшу – Одеська (0,0%), Херсонська (0,4%) та Чернівецька (0,6%) області (у цілому по Україні у 2014 р. цей показник становив 10,7%). У свою чергу, найбільшу питому вагу переробної промисловості мають Черкаська (88,1%), Волинська (85,7%), Закарпатська (81,6%) та Тернопільська (79,4%) області, найменшу – Івано-Франківська (47,4%), Чернівецька (58,1%), Дніпропетровська (59,3%) та Рівненська (59,6%) області (у цілому по Україні у 2014 р. цей показник склав 63,4%).

Найбільшу питому вагу постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у структурі реалізованої промислової продукції у 2014 р. мають Івано-Франківська (41,3%), Чернівецька (40,2%), Рівненська (36,6%) та Миколаївська (33,4%) області, найменшу – Луганська (4,4%), Полтавська (7,3%), Черкаська (10,8%) та Сумська (12,1%) області (у цілому по Україні у 2014 р. цей показник становив 24,6%). Забір, очищення та постачання води у структурі реалізованої промислової продукції у 2014 р. найбільшу питому вагу має у Кіровоградському (1,5%), Одеському (1,5%), Чернівецькому (1,1%) та Вінницькому (0,9%) регіонах, найменшу у Полтавському (0,2%), Івано-Франківському (0,3%), Сумському (0,3%) та Черкаському (0,3%) регіонах (у цілому по Україні у 2014 р. цей показник склав 1,3%).

Так як в Україні не розроблено єдиного підходу до віднесення регіонів до промислових, не існує типологізації регіонів за рівнем розвитку промисловості, що значно ускладнює формування управлінських рішень у сфері регіональної

політики, нами розраховано індекс промислового розвитку регіону за показником реалізованої промислової продукції на одну особу задля класифікації регіонів за рівнем промислового розвитку. Індекс обчислено як співвідношення середнього обсягу реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу за період 2005-2014 рр. у регіоні до середньої величини обсягу реалізованої промислової продукції в розрахунку на одну особу за період 2005-2014 рр. в Україні.

За результатами обчислень сформовано три групи регіонів: з високим рівнем промислового розвитку (Дніпропетровський, Донецький, Запорізький, Полтавський та Луганський регіони); з середнім рівнем промислового розвитку (Київський і Харківський регіони); з низьким рівнем промислового розвитку (Вінницький, Волинський, Житомирський, Закарпатський, Івано-Франківський, Кіровоградський, Львівський, Миколаївський, Одеський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Херсонський, Хмельницький, Черкаський, Чернівецький та Чернігівський регіони) та досліджено сучасну структуру реалізованої промислової продукції за основними видами діяльності по кожному із регіонів.

Регіони з високим рівнем промислового розвитку разом у 2014 р. виробили 53,5% промислової продукції України, а у середньому по групі – 10,7%, тоді, як у регіонах з низьким рівнем промислового розвитку середня питома вага у реалізації промислової продукції складає лише 1,7%.

Варто зазначити, що промисловість регіонів зберігає суттєві відмінності і за виробничою спеціалізацією (рис. 1).

Рис. 1 Розподіл обсягу реалізованої продукції за основними промисловими групами по регіонах, %

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [1, с. 1 – 4]

Отже, динаміка розрахованого коефіцієнту варіації регіональних показників обсягу реалізованої промислової продукції вказує на неоднорідність

регіонів за рівнем промислового розвитку та подальшу тенденцію до її поглиблення.

Список використаних джерел:

1. Обсяг реалізованої промислової продукції за січень–грудень 2014 р. та індекс обороту (реалізації) в Україні / Державна служба статистики України // Експрес-випуск від 30.01.2015 № 41/0/03.1вн-15. – 4 с.